

**UCHWAŁA NR VII/161/24
RADY MIASTA SZCZECIN
z dnia 18 grudnia 2024 r.**

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2025-2028

Na podstawie art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, 858, 1089, 1165, 1494), art. 4 ust. 1 pkt. 5 i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz Uchwały Nr XXXVIII/1042/22 Rady Miasta Szczecin z dnia 22 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasto Szczecin do roku 2027, **Rada Miasta Szczecin uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2025-2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Szczecin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta Szczecin

Paweł Bartnik

Miejski Program Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2025-2028

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	4
2.	Podstawa prawna Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami	5
2.1.	Spójność Programu z założeniami dokumentów strategicznych	6
3.	Adresaci Programu	9
4.	Realizatorzy i partnerzy Programu	10
5.	Diagnoza aktualnej sytuacji osób z niepełnosprawnościami	10
5.1.	Sytuacja społeczno-demograficzna	12
5.2.	Osoby z niepełnosprawnościami w systemie wsparcia społecznego	17
5.2.1.	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie.....	17
5.2.2.	Środowiskowe domy samopomocy i ośrodki wsparcia	20
5.2.3.	Domy pomocy społecznej	22
5.2.4.	Szczecińskie Centrum Świadczeń.....	23
5.3.	Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.....	25
5.4.	Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami	28
5.5.	WTZ jako forma aktywności wspomagającej rehabilitację społeczną i zawodową.....	30
5.6.	Inne działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami	31
5.6.1.	Aktywny Samorząd, SAM „Samodzielność-Aktywność-Mobilność”	31
5.6.2.	Program Wyrównywania Różnic Między Regionami.....	33
5.6.3.	Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Szczecinie - nowa forma wsparcia	34
5.6.4.	Usługi asystenckie	35
5.6.5.	Opieka wytchnieniowa.....	36
5.7.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami.....	37
5.8.	Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami	39
5.8.1.	Dostępność do sportu	40
5.8.2.	Dostępność do kultury.....	41
5.8.3.	Kształcenie, wychowanie i opieka nad dziećmi z niepełnosprawnościami	41
5.8.4.	Transport osób z niepełnosprawnościami.....	43
5.8.5.	Mieszkalnictwo dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami na terenie miasta Szczecin.....	46
6.	Cele, działania, wskaźniki Programu.....	47
7.	Zakładane rezultaty Programu w perspektywie czasowej	54
8.	Rekomendacje na lata 2025 – 2028	54
9.	Źródła finansowania Programu	55

10.	Sposób realizacji Programu	56
10.1.	Monitoring i ewaluacja.....	56
10.1.1.	Monitoring.....	56
10.1.2.	Sposób ewaluacji.....	57
10.1.3.	Narzędzia ewaluacji.....	57
10.2.	Ocena ryzyka	57
11.	Zastosowane skróty.....	58
12.	Spis tabel.....	59

1. WPROWADZENIE

Kreowanie lokalnej polityki ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów osób z niepełnosprawnościami w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej jest jednym z wyzwań stojących przed władzami jednostek samorządu terytorialnego.

Diagnoza rzeczywistych potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi założeniami efektywnej realizacji polityki społecznej w gminie. Natomiast wyznaczenie celów i działań przyczyni się do rozwiązania problemów osób z niepełnosprawnościami oraz zaspokojenia ich potrzeb.

Program stanowi podstawę do realizacji działań, które mają przyczynić się do przeciwdziałania dyskryminacji, przestrzegania prawa do godnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do poprawy warunków życia mieszkańców z niepełnosprawnościami i ich rodzin, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do ich integracji społecznej. Zadania i działania wynikające z przedmiotowego dokumentu, dzięki zaangażowaniu organizacji i instytucji należących do różnych sektorów życia publicznego, umożliwiają spełnienie powyższych warunków.

W 2024 roku zakończy się realizacja „Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2022-2024” w mieście Szczecin.

Głównym celem ww. Programu było zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i gospodarczym Szczecina poprzez wyrównywanie szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym mieszkańcom.

Liderem i koordynatorem był Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, natomiast głównym partnerem był Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin.

W latach 2022-2024 realizowano następujące cele operacyjne:

- kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej na temat niepełnosprawności, zmiana postaw wobec niepełnosprawności;
- wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami na wszystkich poziomach edukacyjnych;
- usuwanie barier w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami w środowisku;
- rozwój usług społecznych wspierających niezależne życie osób z niepełnosprawnościami;

- poprawa dostępu i rozszerzenie zakresu informacji dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin;
- wsparcie rodzin osób z niepełnosprawnościami w sprawowaniu opieki.

Niniejszy Program stanowi jego kontynuację oraz uzupełnienie. Uwzględnia aktualizację działań w kontekście możliwości instytucjonalnych i prawnych, a także rosnących potrzeb osób z niepełnosprawnościami w mieście Szczecin. Planując w Programie działania uwzględniono ich interdyscyplinarny wymiar, bowiem problemy osób z niepełnosprawnościami, nie dotyczą jedynie obszaru pomocy społecznej, ale także sfery zdrowia, edukacji, pracy, sportu czy kultury.

2. Podstawa prawna Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami

Miejski Program Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami lata 2025-2028 zwany dalej Programem, ma za zadanie ukierunkować oraz skoordynować działania, jakie mają być realizowane na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Szczecinie w obszarach:

- rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania osób z niepełnosprawnościami
- przestrzegania praw osób z niepełnosprawnościami.

Podstawą opracowania Programu są:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
5. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
6. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
8. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych.

2.1. Spójność Programu z założeniami dokumentów strategicznych

Miejski Program Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2025 – 2028 jest spójny z celami, obszarami i priorytetami wskazanymi w poniższych dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Tabela 1 Spójność programu z założeniami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym

Poziom krajowy	
Nazwa dokumentu strategicznego	cel / obszar / priorytet / wyzwanie
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Cel szczegółowy nr 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy. Cel szczegółowy nr 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021 – 2030	Priorytet I. Niezależne życie Priorytet III. Edukacja Priorytet IV. Praca Priorytet V: Warunki życia i ochrona socjalna Priorytet VII. Budowanie świadomości Priorytet VIII. Koordynacja

<p>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Aktualizacja 2021– 2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030</p>	<p>Priorytet III: Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p> <p>Priorytet IV: Instytucje pomocy społecznej oraz podmioty ekonomii społecznej</p>
<p>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku, Ekonomia Solidarności Społecznej</p>	<p>Obszar I. Solidarna wspólnota lokalna, Priorytet 1. Rozwój usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego</p> <p>Obszar II. Solidarny rynek pracy, Priorytet 1. Wspieranie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w jednostkach reintegracyjnych, Priorytet 2. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych oraz osób starszych w podmiotach ekonomii społecznej i solidarne.</p>
<p>Program rządowy Dostępność Plus 2018-2025</p>	<p>Obszar: Architektura Obszar: Koordynacja Obszar: Transport Obszar: Edukacja Obszar: Cyfryzacja Obszar: Usługi</p>
<p>Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030</p>	<p>Cel główny I: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb;</p> <p>Cel główny II: Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>
<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności</p>	<p>Cel 5: Stworzenie Polski cyfrowej Cel 6: Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „worksafe rate”</p>

Krajowa Polityka Miejska 2030	<p>Wyzwanie VI: Zapewnienie zrównoważonego i zintegrowanego systemu mobilności miejskiej w miejskich obszarach funkcjonalnych.</p> <p>Wyzwanie X: Zwiększenie wykorzystania potencjału społecznego.</p>
<p>Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność</p>	<p>Obszary dotyczące ogółu osób starszych:</p> <p>Obszar I: Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie.</p> <p>Obszar II: Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej</p> <p>Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnymi osób starszych:</p> <p>Obszar I: Zmniejszenie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnymi osób starszych.</p> <p>Obszar II. Zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych, dostosowanych do potrzeb niesamodzielnymi osób starszych</p> <p>Obszar III: Sieć usług środowiskowych i instytucjonalnych udzielanych niesamodzielnymi osobom starszym.</p>
Poziom regionalny	
Nazwa dokumentu strategicznego	cel / obszar / priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030	Cel strategiczny I: Otwarta społeczność.

Poziom lokalny	
Nazwa dokumentu strategicznego	cel / obszar / priorytet
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasto Szczecin do roku 2027	<p>Obszar 2: Solidarność pokoleń, aktywizacja i wsparcie osób starszych</p> <p>Obszar 4: Wsparcie osób i rodzin z niepełnosprawnością</p> <p>Obszar 5: Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi</p> <p>Obszar 6: Przeciwdziałanie ubóstwu i łagodzenie jego skutków</p>
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Szczecin	<p>Obszar 4: Kształtowanie struktury zagospodarowania i zabudowy</p> <p>Obszar 5: Poprawa jakości życia</p> <p>Obszar 8: System transportowy</p>
Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej Gminy Miasto Szczecin na lata 2023-2025	Cel operacyjny V: Podnoszenie kompetencji, skuteczności i jakości działań podmiotów wspierających rodzinę, pieczę zastępczą i usamodzielnianych.
Strategia Rozwoju Szczecina 2025	Cel operacyjny I.3. Wspieranie rozwoju efektywnych usług społecznych
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Szczecin na lata 2024 – 2025	<p>Obszar: Kierunki rozwoju publicznego transportu zbiorowego.</p> <p>Działanie: Specyfika obsługi potrzeb osób niepełnosprawnych</p>

3. Adresaci Programu

Program kierowany jest do osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin oraz organizacji i instytucji mogących mieć wpływ na poprawę sytuacji całego środowiska osób z niepełnosprawnościami w Szczecinie.

Na podstawie danych GUS w grudniu 2022 r. w Polsce było 2,3 mln osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe lub zgłoszonych do ubezpieczenia przez płatników składek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, które okazały orzeczenie

o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (wydane przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności) lub orzeczenie o stopniu niezdolności do pracy (wydane przez ZUS).

W województwie zachodniopomorskim w tym samym roku (stan na koniec roku 2022) liczba osób zgłoszonych do ubezpieczenia w ZUS przez płatników składek, które okazały orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub stopniu niezdolności do pracy na 10 tys. ludności wynosiła 154.

4. Realizatorzy i partnerzy Programu

1. Liderem i koordynatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie.
2. Głównym partnerem w jego realizacji jest Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin.
3. Współrealizatorzy Programu, to między innymi:
  - Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych;
  - Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie;
  - Oddział Zachodniopomorski Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
  - Zachodniopomorski Oddział Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia;
  - Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych;
  - Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o.;
  - Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie;
  - biura i wydziały Urzędu Miasta Szczecin;
  - Koordynator ds. dostępności Urzędu Miasta Szczecin;
  - domy pomocy społecznej;
  - Centrum Opiekuńczo Mieszkalne
  - Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie;
  - środowiskowe domy samopomocy;
  - organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

5. Diagnoza aktualnej sytuacji osób z niepełnosprawnościami

Do opracowania Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2025-2028 wykorzystano dane z zasobów Narodowego Spisu Powszechnego Ludności z 2021 r. oraz dane za okres: 2022-2023, pozyskane z innych źródeł tj. Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie, Szczecińskiego Centrum Świadczeń, Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinie,

Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie, Zarządu Budynków Lokali Komunalnych, Szczecińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego, a także Wydziału Spraw Społecznych, Wydziału Oświaty, Wydziału Sportu, instytucji kultury, m.in.: Teatru Kana, Trafostacji Sztuki w Szczecinie, Klubu 13 MUZ, Teatru Współczesnego, Centrum Żeglarskiego i innych oraz danych pozyskanych od organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Miasto Szczecin.

Definicje niepełnosprawności:

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadziła następujące definicje niepełnosprawności uwzględniając stan zdrowia człowieka:

1. niesprawność (impairment) – każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
2. niepełnosprawność (disability) – każde ograniczenie lub niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub w zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
3. ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap) – ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. w artykule 1 wprowadziła następujące pojęcie osoby z niepełnosprawnością: „Do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami”.

W Programie przyjęto następującą definicję niepełnosprawności:

1. prawna - dotycząca prawnej podstawy kwalifikacji osób z niepełnosprawnością - osoby niepełnosprawne prawnie tj. takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
2. biologiczna – wynikająca z subiektywnej deklaracji osoby, że ma ograniczoną zdolność wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku - osoby niepełnosprawne biologicznie tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale

mają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności.

Zgodnie z § 32 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności przyczynę niepełnosprawności oznacza się następująco:

- 01 – U - upośledzenie umysłowe,
- 02 – P - choroby psychiczne,
- 03 – L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04 – O - choroby narządu wzroku,
- 05 - R - upośledzenie narządu ruchu,
- 06 – E - epilepsja,
- 07 – S - choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08 – T - choroby układu pokarmowego,
- 09 – M - choroby układu moczowo - płciowego,
- 10 – N - choroby neurologiczne,
- 11 – I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12 – C - całościowe zaburzenia rozwojowe.

Symbol przyczyny niepełnosprawności zawarty w orzeczeniu odzwierciedla rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej.

Orzeczenie może zawierać więcej niż jeden symbol przyczyny niepełnosprawności, nie więcej niż trzy symbole schorzeń, które w porównywalnym stopniu wpływają na zaburzenie funkcji organizmu. Ustawodawca ograniczył liczbę symboli przyczyn niepełnosprawności na każdym z orzeczeń do trzech, wymagając jednocześnie aby w przypadku orzeczenia stopnia niepełnosprawności albo niepełnosprawności, każdy z symboli zawartych w orzeczeniu niezależnie od pozostałych stanowił samodzielną przyczynę niepełnosprawności lub jej stopnia.

5.1. Sytuacja społeczno-demograficzna

Zgodnie z komunikatem Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021

roku liczba osób z niepełnosprawnościami ogółem według stanu na dzień 31 marca 2021 r. wynosiła 5,4 mln. i stanowiła 14,3% ludności kraju wobec 12,2% w 2011 r. oraz 14,3% w 2002 r. Udział mężczyzn wśród osób z niepełnosprawnościami wynosił 45,1% wobec 54,9% dla kobiet. Osoby legitymujące się prawnym potwierdzeniem niepełnosprawności tj. posiadające orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność wydane przez organ do tego uprawniony (np. Zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności, ZUS, KRUS, MON, MSWiA, MEiN) stanowiły 63,7% zbiorowości (3 471 193 osób). Liczebność zbiorowości osób z niepełnosprawnościami prawnie i biologicznie (jednocześnie) wynosiła 2 015 304 osób, tylko prawnie – 1 455 889 osób, tylko biologicznie – 1 976 355 osób.

W porównaniu z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku ogólna liczba osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się o 750,5 tys., tj. o 15,98%, zaś liczba osób z niepełnosprawnościami prawnie zwiększyła się o 337,7 tys., tj. o 10,78%. Natomiast liczba osób z niepełnosprawnościami tylko biologicznie zwiększyła się o 410,8 tys., tj. o 26,24%.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku liczba osób z niepełnosprawnościami w Szczecinie wyniosła 51 851, w tym: 29 118 kobiet i 22 733 mężczyzn. W tym osoby z niepełnosprawnością prawną: 31 318 (16 154 - kobiety; 15 164 - mężczyźni), a z niepełnosprawnością biologiczną: 20 533 (12 964 to kobiety, 7 569 to mężczyźni). Zarówno wśród osób z niepełnosprawnością prawną, jak i wśród osób z niepełnosprawnością biologiczną przeważały kobiety.

W porównaniu z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku ogólna liczba osób z niepełnosprawnościami zmieniła się nieznacznie (w 2021 roku niepełnosprawność deklarowało o 808 osób więcej niż podczas spisu w 2011), z tym, że liczba osób z niepełnosprawnością prawną jest niższa o 4 395 osób, to liczba osób z niepełnosprawnością biologiczną wzrosła o 5 203 osoby. W obu grupach przeważają kobiety. Należy pamiętać, że podczas zbierania danych ankietarzy opierają się na słowach ankietowanych, nie jest to weryfikowane ani potwierdzane żadnymi dokumentami.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie wynika, że na przestrzeni ostatnich lat ubieganie się mieszkańców Gminy Miasto Szczecin o uzyskanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności nieznacznie wzrosło, co widać w liczbie wydanych orzeczeń.

Tabela 2 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności/o stopniu niepełnosprawności - w latach 2022-2023 wg przyczyny niepełnosprawności

Symbol	Symbole niepełnosprawności	Liczba orzeczeń	
		2022	2023
01	Upośledzenia umysłowe (U)	73	71
02	Choroby psychiczne (P)	505	517
03	Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu (L)	153	208
04	Choroby narządu wzroku (O)	79	77
05	Upośledzenie narządu ruchu (R)	1 190	1 348
06	Epilepsja (E)	71	68
07	Choroby układu oddechowego i krążenia (S)	437	492
08	Choroby układu pokarmowego (T)	183	201
09	Choroby układu moczowo-płciowego (M)	333	367
10	Choroby neurologiczne (N)	841	903
11	Inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (I)	229	218
12	Całościowe zaburzenia rozwojowe (C)	103	110
RAZEM		4 197	4 580

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie w latach 2022-2023 r.

Z danych uzyskanych od Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wynika, że w latach 2022 – 2023 największą grupę osób z niepełnosprawnościami według przyczyny wydania orzeczenia stanowiły osoby z dysfunkcją narządu ruchu. Następną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby z orzeczonymi chorobami neurologicznymi, najmniejsza grupa to osoby z symbolem niepełnosprawności 06-E epilepsja oraz 01-U upośledzenie umysłowe.

W systemie orzeczniczym nie agreguje się danych dotyczących niepełnosprawności sprzężonych, osoby ze spektrum autyzmu stanowią część osób wskazanych jako osoby z całościowym zaburzeniem rozwoju (C). Na przestrzeni lat obserwuje się jednak wzrost liczby osób, u których rozpoznaje się całościowe zaburzenia rozwojowe.

Tabela 3 Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w latach 2022-2023

Liczba wydanych orzeczeń:		2022	2023
		4197	4580
w tym	ze znacznym stopniem niepełnosprawności	1 400	1 524
	z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności	1 930	2 024
	z lekkim stopniem niepełnosprawności	867	1 032

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie za lata 2022-2023

Wzrost liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności widoczny jest w liczbie wszystkich wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w latach 2022-2023.

Z tabeli wynika, że liczba wydanych orzeczeń z określeniem znacznego stopnia niepełnosprawności wzrosła o 124, z określeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wzrosła o 94, z kolei liczba orzeczeń z określeniem lekkiego stopnia niepełnosprawności wzrosła o 165.

Tabela 4 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności/orzeczeń o stopniu niepełnosprawności - z podziałem na płeć w latach 2022-2023.

Płeć		2022 r.	2023 r.
dorośli	kobiety	2 203	2 343
	mężczyźni	1 994	2 237
	razem	4 197	4 580
osoby do 16 roku życia	dziewczynki	268	287
	chłopcy	612	589
	razem	880	876
Razem		5 077	5 456

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie za lata 2022 – 2023.

W latach 2022 – 2023 liczba orzeczeń wydanych mężczyznom była nieznacznie niższa (odwrotnie, niż wśród osób do 16 roku życia) w stosunku do grupy kobiet.

W ww. okresie stosunek procentowy orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych kobietom był wyższy i kształtował się na poziomie: w roku 2022: 52,49% a w roku 2023: 51,16% do wszystkich wydanych orzeczeń o niepełnosprawności, zaś u osób do

16 roku życia więcej orzeczeń wydano chłopcom. W 2022 było to 69,55 % z wszystkich orzeczeń wydanych osobom do 16 roku życia a w 2023 : 67,24%.

Tabela 5 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności/orzeczeń o stopniu niepełnosprawności - z podziałem na wiek w latach 2022 - 2023

Wiek		2022 r.	2023 r.
dorośli	16-25	318	340
	26-40	446	427
	41-60	1 078	1 112
	powyżej 60 roku	2 355	2 701
	RAZEM	4 197	4 580
osoby do 16 roku życia	0-3	198	174
	4-7	272	279
	8-16	410	423
	RAZEM	880	876
Razem		5 077	5 456

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie za lata 2022-2023.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że w latach 2022 – 2023 liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydawanych osobom do 16 roku życia kształtuje się na podobnym poziomie. Jednocześnie najliczniejszą grupą wiekową, w której orzeka się niepełnosprawność są osoby powyżej 60 roku życia oraz osoby pomiędzy 41 a 60 rokiem życia. Sytuacja taka może być spowodowana wydłużającą się trwałością życia, a także dużą liczbą osób urodzonych w latach 60. i 70. w okresie wyżu demograficznego.

Tabela 6 Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na wykształcenie osób z niepełnosprawnościami w latach 2022-2023

Wykształcenie		2022 r.	2023 r.
Dorośli	mniej niż podstawowe	448	449
	podstawowe	700	727
	zasadnicze	919	1 013
	średnie	1 351	1 500
	wyższe	779	891
	Razem	4 197	4 580

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie za lata 2022-2023.

Wśród osób dorosłych w latach 2022-2023, podobnie jak w latach wcześniejszych najwięcej osób legitymujących się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności posiadało wykształcenie średnie, - ponad 32% wszystkich orzeczeń.

W 2022 wydanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osobom z wyższym wykształceniem stanowiło 18,56% ogółu wydanych orzeczeń, z kolei w roku 2023 - 19,45 %. Ponadto w 2022 roku wydanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osobom z niepełnym wykształceniem podstawowym stanowiło 10,67% ogółu wydanych orzeczeń a w roku 2023 - 9,80%.

Tabela 7 Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami w latach 2022-2023

Zatrudnienie osób z niepełnosprawnością	2022 r.	2023 r.
TAK	661	704
NIE	3 536	3 876
RAZEM	4 197	4 580

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie za lata 2022-2023

Jak wskazują dane zaprezentowane w tabeli powyżej w roku 2023 wzrósł odsetek wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, osobom będącym w zatrudnieniu w porównaniu do roku poprzedniego. Jednocześnie proporcjonalnie do wzrostu ogólnej liczby orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wzrosła liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób pozostających w zatrudnieniu. W latach 2022 – 2023 liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osobom zatrudnionym stanowiła ponad 15 % wszystkich wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w odniesieniu do zatrudnienia.

5.2. Osoby z niepełnosprawnościami w systemie wsparcia społecznego

5.2.1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Dostępność pomocy społecznej jest bardzo ważnym elementem wsparcia.

Osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny są w grupie ryzyka związanego z występowaniem trudności materialnych i życiowych, co powoduje, że mogą wymagać pomocy finansowej, rzeczowej, wsparcia psychologów, poradnictwa, pomocy

w załatwianiu spraw urzędowych. Pomoc taką świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie. Ze względów psychologicznych, jak i ekonomicznych ważnym jest, aby wspierać osoby z niepełnosprawnościami w taki sposób, by mogły one jak najdłużej przebywać w swoim miejscu zamieszkania i stanowić o sobie.

Jednym z istotnych kierunków organizowania pomocy osobom z niepełnosprawnościami jest udzielanie takiego wsparcia, które pozwoli na usamodzielnienie się, a w konsekwencji doprowadzi do opuszczenia grupy beneficjentów pomocy społecznej.

Rodzaj formy, rozmiar wsparcia i pomocy powinny umożliwiać osobie z niepełnosprawnościami samodzielne rozwiązywanie własnych problemów i realizację potrzeb przy wsparciu specjalistów: psychologa, terapeuty, pracownika socjalnego i asystenta rodziny.

Osoby z niepełnosprawnościami korzystają ze świadczeń pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Coraz częstszym zjawiskiem w środowisku osób z niepełnosprawnościami jest ubóstwo wynikające z przeszkód uzależnionych m.in. od niemożności podjęcia zatrudnienia, barier i ograniczeń wynikających z wystąpienia nagłej niepełnosprawności.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie udziela wsparcia, w tym także osobom z niepełnosprawnościami m.in. poprzez: pomoc niefinansową w formie usług opiekuńczych dla osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami, organizowanie poradnictwa prawnego i psychologicznego, pracę socjalną, jak również pomoc finansową w postaci zasiłków pieniężnych oraz pomocy rzeczowej. Dużym wsparciem dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich najbliższych są programy finansowane z budżetu państwa takie jak: Korpus Wsparcia Seniorów, Opieka wytchnieniowa, Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością.

Tabela 8 Liczba osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2023

Rok	Liczba osób
2022	1 986
2023	1 882

Źródło: dane MOPR w Szczecinie w latach 2022-2023.

W 2023 r. dla 1 882 mieszkańców Szczecina niepełnosprawność była jednym z powodów przyznania świadczenia z pomocy społecznej. Liczba osób zmniejszyła się proporcjonalnie do ogólnej liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Sytuacja taka wynika z możliwości skorzystania z innych form pomocy finansowej poza zakresem pomocy społecznej. W 2023 udział osób, których powodem zgłoszenia się do MOPR w Szczecinie była niepełnosprawność w stosunku do wszystkich osób korzystających ze wsparcia Ośrodka to 22,26%, w 2022 było to 24,77%.

Tabela 9 Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej - dane porównawcze 2022-2023.

Wyszczególnienie		2022					2023				
		ogółem	Lekki stopień niepełnosprawności	Umiarkowany stopień niepełnosprawności	Znaczny stopień niepełnosprawności	Ustalona niepełnosprawność przed 16 rokiem życia	ogółem	Lekki stopień niepełnosprawności	Umiarkowany stopień niepełnosprawności	Znaczny stopień niepełnosprawności	Ustalona niepełnosprawność przed 16 rokiem życia
kobiety	0-17	24	0	3	1	20	20	0	3	0	17
	18-65	509	82	270	156	1	472	67	250	153	2
	> 66	375	18	116	241	0	288	27	21	240	0
	ogółem	908	100	389	398	21	780	94	274	393	19
mężczyźni	0-17	38	0	2	1	35	44	0	2	0	42
	18-65	1144	129	697	315	3	1068	135	632	298	3
	> 66	305	24	159	122	0	300	19	153	128	0
	ogółem	1487	153	858	438	38	1412	154	787	426	45

ogółem	0-17	62	0	5	2	55	64	0	5	0	59
	18-65	1653	211	967	471	4	1540	202	882	451	5
	>60	680	42	275	363	0	588	46	174	368	0
	ogółem	2395	253	1247	836	59	2192	248	1061	819	64

Źródło: dane MOPR w Szczecinie, lata 2022-2023.

W latach 2022-2023 r. w grupie kobiet zdecydowaną większość stanowiły osoby w wieku 18-65 lat, legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Liczba kobiet, z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności na przestrzeni roku 2022 i 2023 pozostaje na podobnym poziomie, podobnie jak wśród kobiet w wieku 66 lat i więcej.

W tym samym okresie w grupie mężczyzn zdecydowaną większość stanowiły osoby w wieku 18-65 lat, legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Zdecydowana większość osób korzystających ze wsparcia MOPR w Szczecinie posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, to mężczyźni. W 2023 r. ich liczba przewyższała liczbę kobiet prawie o połowę.

W roku 2025 planowane jest przekształcenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie w Centrum Usług Społecznych, które będzie realizowało w szczególności dodatkowe usługi dla mieszkańców Szczecina, z uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami.

5.2.2. Środowiskowe domy samopomocy i ośrodki wsparcia

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia.

Ośrodek wsparcia jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu, w której mogą być prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia może być ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz klub samopomocy.

Ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub braku zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w formie indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Na dzień 01.01.2024 r. w Szczecinie funkcjonują:

- Dział Wsparcia Dziennego w DPS przy ul. Kruczej 17 w Szczecinie z liczbą 20 miejsc;
- Ośrodek Wsparcia dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych pl. Jakuba Wujka 6 w Szczecinie z liczbą 40 miejsc;
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Szczecinie - Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Rostocka 125 w Szczecinie z liczbą 38 miejsc;
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną KOŁO w Szczecinie - Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Orzechowa 1 w Szczecinie z liczbą 18 miejsc;
- Środowiskowy Dom Samopomocy ul. J.U. Niemcewicza 9U/5 w Szczecinie z liczbą 120 miejsc;
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo "Tęcza" Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Ks. Piotra Wawrzyniaka 7a w Szczecinie z liczbą 21 miejsc;
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 1 ul. Potulicka 40 w Szczecinie z liczbą 70 miejsc;
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 2 ul. Łukasiewicza 6 w Szczecinie z liczbą 45 miejsc;
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 3 ul. Piotra Ściegiennego 62 w Szczecinie z liczbą 20 miejsc;
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 4 ul. Zygmunta Krasińskiego 45/U2 w Szczecinie z liczbą 20 miejsc;

- • Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 5 ul. Królowej Jadwigi 45A 45 C w Szczecinie z liczbą 30 miejsc;
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej przy ul. Młodzieży Polskiej 28 prowadzony przez Stowarzyszenie „Złoty Wiek” z liczbą 30 miejsc;
- Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne przy ul. Przyszłości 19E w Szczecinie z liczbą 20 miejsc.

5.2.3. Domy pomocy społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Placówka świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających, zwanych dalej mieszkańcami domu. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. Dom pomocy społecznej może również świadczyć usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób w nim niezamieszkujących. W razie niemożności umieszczenia w domu pomocy społecznej z powodu braku wolnych miejsc, powiadamia się osobę o wpisaniu na listę osób oczekujących oraz o przewidywanym terminie oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej. W momencie uzyskania wolnego miejsca wydawana jest decyzja o umieszczeniu w konkretnym Domu.

Wg stanu na dzień 01.01.2024 r. w Szczecinie funkcjonują;

- Dom Pomocy Społecznej "Dom Kombatanta" im. Gen. Boruty Spiechowicza przy ul. Kruczej 17 w Szczecinie dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych z liczbą miejsc 241;
- Dom Pomocy Społecznej "Dom Kombatanta i Pioniera Ziemi Szczecińskiej, przy ul. Romera 21-29 w Szczecinie dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych z liczbą miejsc 251;
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Broniewskiego 4/6 w Szczecinie dla osób przewlekle psychicznie chorych z liczbą miejsc 74.

5.2.4. Szczecińskie Centrum Świadczeń

Zadania w zakresie wypłaty świadczeń wynikających z konieczności zapewnienia pomocy i opieki innej osoby w związku z niepełnosprawnością lub/i niezdolnością do samodzielnej egzystencji, na terenie Gminy Miasto Szczecin realizuje Szczecińskie Centrum Świadczeń.

Instytucja realizowała i realizuje następujące świadczenia:

- Zasilek pielęgnacyjny - świadczenie przyznawane w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasilek pielęgnacyjny, przysługuje:

- dziecku z niepełnosprawnością;
  - osobie z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
  - osobie z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
  - osobie, która ukończyła 75 lat.
- Świadczenie pielęgnacyjne: przedmiotowe świadczenie na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r. było przeznaczone dla opiekunów, którzy nie podejmowali lub rezygnowali z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu podjęcia opieki nad członkiem rodziny z niepełnosprawnością, niezależnie od wieku podopiecznego. Z dniem 1 stycznia 2024 r., od kiedy weszła w życie ustawa o świadczeniu wspierającym, zmieniły się zasady pobierania świadczenia pielęgnacyjnego. Świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach przeznaczone jest wyłącznie dla opiekunów osób do 18 roku życia. Po ukończeniu 18 roku życia, osoba z niepełnosprawnością może wystąpić o świadczenie wspierające, jeśli w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia potrzeby te określono na poziomie pomiędzy 70 a 100 punktów.
  - Specjalny zasilek opiekuńczy do 31.12.2023 r. przysługiwał osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciążył obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:
    - nie podejmowali zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub
    - zrezygnowali z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu

niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Od 01.01.2024 r. z dniem wejścia w życie ustawy o świadczeniu wspierającym zasiłek nie jest wypłacany (wyjątek: przepisy przejściowe – wypłacany na zasadach praw nabytych).

- Zasiłek dla opiekuna - świadczenie przysługujące osobom, które z dniem 1 lipca 2013 r. na skutek zmiany przepisów utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Z dniem wejścia w życie ustawy o świadczeniu wspierającym zasiłek dla opiekuna nie znajduje się w katalogu świadczeń dostępnych opiekunom.
- Jednorazowe świadczenie przysługujące z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. O jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł może ubiegać się matka lub ojciec dziecka, opiekun prawny dziecka albo opiekun faktyczny dziecka, na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Podstawowym warunkiem przyznania tego świadczenia jest posiadanie przez dziecko zaświadczenia lekarskiego, potwierdzającego ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ponadto aby jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł mogli otrzymać biologiczni rodzice, matka dziecka powinna pozostawać pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu, co należy potwierdzić zaświadczeniem lekarskim lub wystawionym przez położną.
- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje osobom uprawnionym do zasiłku rodzinnego na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku:
  - do ukończenia 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności;
  - powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Tabela 10 Liczba osób uprawnionych do świadczeń wypłacanych tytułu niepełnosprawności przez Szczecińskie Centrum Świadczeń , wg stanu na 31.12.2023

ROK	Zasiłek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Specjalny zasiłek opiekuńczy	Zasiłek dla opiekuna	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji	Jednorazowe świadczenie z ustawy „Za życiem”
2022	6 903	1 491	27	20	536	31
2023	6 910	1 555	18	12	490	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Szczecińskiego Centrum Świadczeń za lata 2022-2023

5.3. Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinie, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, zarejestrowane są zarówno osoby z niepełnosprawnościami ze statusem osoby bezrobotnej, jak również osoby z niepełnosprawnościami poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu.

Tabela 11 Liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych, jako bezrobotne i poszukujące pracy w latach 2022-2023

	2022	2023
Liczba zarejestrowanych osób z niepełnosprawnościami:	428	538
w tym jako osoby bezrobotne*	370	439
w tym jako osoby poszukujące pracy**	58	99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinie za lata 2022-2023

*osoba z niepełnosprawnościami ze statusem osoby bezrobotnej – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego. Status ten umożliwia korzystanie ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

** osoba z niepełnosprawnościami poszukująca pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności

do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego, taki status nie uprawnia do ubezpieczenia zdrowotnego i ogranicza zakres pomocy ze strony urzędu pracy.

Jak widać w powyżej tabeli, z roku na rok systematycznie zwiększa się liczba zarejestrowanych osób z niepełnosprawnościami, powodem czego może być rozpowszechnianie wiedzy wśród nich o możliwości zatrudnienia przez pracodawców, możliwości dokończenia lub zmiany zawodu oraz brak wsparcia i pomocy przy podejmowaniu działań zmierzających do podjęcia pracy lub podjęcia szkolenia.

Tabela 12 Liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy w latach 2022-2023, które podjęły zatrudnienie

	2022	2023
Liczba zarejestrowanych osób z niepełnosprawnościami jako osoby bezrobotne, które podjęły zatrudnienie	168	177
liczba zarejestrowanych osób z niepełnosprawnościami jako osoby poszukujące pracy, które podjęły zatrudnienie	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinie w latach 2022-2023

Udział procentowy osób z niepełnosprawnościami, które podjęły zatrudnienie w ogólnej liczbie osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP wynosił w 2022 roku – 39,25 %, w 2023 roku – 32,90 %. Jak wskazują dane z tabeli Nr 10 - liczba osób zarejestrowanych w PUP wzrosła znacząco - w 2022 r. liczba ta wynosiła 428 osób, a w 2023: 538.

Jednakże pomimo, że liczba osób z niepełnosprawnościami posiadających status bezrobotnego podejmujących zatrudnienie również wzrosła (168 osób w 2022 r. i 177 osób w 2023 r.), to jednak wzrost ten w porównaniu ze wzrostem ogółu osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP jest niewielki, stąd udział procentowy osób z niepełnosprawnościami, które podjęły zatrudnienie w ogólnej liczbie osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP w 2023 r jest niższy niż w 2022 r. Świadczyć to może o wciąż dużym dystansie pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami lub brakiem satysfakcjonujących ofert dla tych osób.

Sytuacja ta rzutuje na wysokość środków finansowych otrzymywanych przez Miasto Szczecin na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej. Podstawą

rozdziału przez Zarząd PFRON środków finansowych na poszczególne powiaty, jest bowiem algorytm, który uwzględnia m.in.: liczbę osób z niepełnosprawnościami bezrobotnych i poszukujących pracy, dane o zatrudnieniu i kosztach utrzymania pracowników w zakładach aktywności zawodowej oraz uczestników warsztatów terapii zajęciowej. Stąd czytelny wniosek: im więcej osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP, tym wyższa wysokość środków finansowych przekazywanych na realizację wskazanych wyżej zadań.

Tabela 13 Rodzaje pomocy udzielanej osobom z niepełnosprawnościami ze środków PFRON w latach 2022-2023

Dofinansowanie:	2022		2023	
	liczba osób	kwota udzielonej pomocy w PLN	liczba osób	kwota udzielonej pomocy w PLN
finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu (art.11)	3	18 484,38	5	19 429,75
Dofinansowanie:	2022		2023	
	liczba osób	kwota udzielonej pomocy w PLN	liczba osób	kwota udzielonej pomocy w PLN
przyznawanie osobom z niepełnosprawnościami środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (art. 12a)	8	697 820,30	6	408 531,58
dokonywanie zwrotu kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikom z niepełnosprawnościami w pracy (art. 26d)	16	54 716,35	16	59 941,85
dokonywanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby z niepełnosprawnościami (art. 26e)	4	253 528,09	3	212 973,29

dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenie zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami (art.41)	2	1 673,57	0	0
finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób z niepełnosprawnościami (art. 40)	0	0	1	6 545,00

Źródło: opracowanie własne WSS na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinie w latach 2022-2023

5.4. Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami

Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt. 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami do zadań powiatu należy między innymi dofinansowanie:

- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przyznawane osobom z niepełnosprawnościami na podstawie odrębnych przepisów,
- likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i barier technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami;
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami;
- uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika;

kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej.

Zadania te realizuje Dział Pomocy Osobom z Niepełnosprawnością w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

Oprócz pomocy w ramach zadań realizowanych przez MOPR w Szczecinie, osoby z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków PFRON w ramach różnych programów celowych uchwalanych przez Radę Nadzorczą Funduszu, a realizowanych przez Oddziały Funduszu.

W latach 2022-2023 wysokość środków finansowych przekazywanych miastu Szczecin na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zwiększa się z każdym rokiem. Jednak ze względu na rosnące ceny przedmiotów ortopedycznych czy sprzętu rehabilitacyjnego potrzeby cały czas rosną.

Podejmowane są starania, by pomoc trafiała do jak najszerszej grupy osób potrzebujących wsparcia i pozwoliła na zaspokojenie podstawowych potrzeb.

W szczególności dotyczy to dofinansowania sprzętu ortopedycznego i pomocniczego (m.in. wózki inwalidzkie, protezy, pionizatory, aparaty słuchowe, cewniki, pieluchomajtki, itd.).

Tu wydatkowanych jest najwięcej środków finansowych PFRON, zgodnie ze zgłaszanymi we wnioskach potrzebami i zrealizowanymi zleceniami NFZ.

Poniższa tabela przedstawia rodzaje pomocy udzielanej osobom z niepełnosprawnościami ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Tabela 14 Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami z podziałem na rodzaje dofinansowania, liczbę osób i kwotę w 2022 r. i w 2023 r.

Dofinansowanie:		ROK 2022		ROK 2023 r.	
		liczba osób	kwota udzielonej pomocy w zł	liczba osób	kwota udzielonej pomocy w zł
turnusy rehabilitacyjne	dzieci	90	229 434,00	108	181 383,00
	osoby dorosłe	477	926 308,00	471	804 482,25
	ogółem	567	1 155 742,00	579	985 865,25
likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	dzieci	19	151 604,85	17	176 634,34
	osoby dorosłe	82	457 220,37	74	526 441,48
	ogółem	101	608 825,22	91	703 075,82
zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	dzieci	178	441 966,14	197	515 779,13
	osoby dorosłe	967	1 625 577,93	1 132	1 615 005,54
	sprzęt rehabilitacyjny dla organizacji	0	0	0	0
	ogółem	1145	2 067 544,07	1 329	2 130 784,67

organizacja sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	dzieci	116	24 060,00	174	37 270,80
	osoby dorosłe	2085	125 481,77	2 288	103260,00
	ogółem	2201	149 541,77	2 462	140 530,80
tłumacz języka migowego		1	3000	4	3000,00
warsztaty terapii zajęciowej		120	3 107 520,00	120	3 539 520,00
Łącznie wydatki		7 092 173,06		7 502 776,54	

5.5. WTZ jako forma aktywności wspomagającej rehabilitację społeczną i zawodową

Warsztat terapii zajęciowej to wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka, która osobom z niepełnosprawnościami niezdolnym do podjęcia pracy stwarza możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez terapię zajęciową. Osoby z niepełnosprawnościami kierowane są do uczestnictwa w warsztacie na podstawie wskazań zawartych w orzeczeniu powiatowego zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności. Celem warsztatu terapii zajęciowej jest pobudzanie chęci do aktywnego życia, poprawa sprawności psychosomatycznej, rozwój społeczny i poprawa funkcjonowania również w środowisku, wyrobienie wytrzymałości i wytrwałości w pracy, a także opanowanie różnorodnych technik związanych z pracą.

Wszystko to ma zwiększyć szansę osób z niepełnosprawnościami na możliwie niezależne, samodzielne, aktywne życie, a więc z jednej strony ma charakter działań profilaktycznych, przeciwdziałających izolacji i bezczynności, z drugiej zaś - działań rehabilitacyjnych, zmierzających do poprawy sprawności i umiejętności również zawodowych.

W Szczecinie funkcjonują dwa warsztaty terapii zajęciowej:

- Warsztat Terapii Zajęciowej przy ulicy Wieniawskiego 25, jednostka prowadząca: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Szczecinie ;
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy ulicy Przyszłości 21 w Szczecinie, jednostka prowadząca: Stowarzyszenie Pomocy w Rozwoju Społecznym i Zawodowym Osób Niepełnosprawnych.

Koszty działalności warsztatów finansowane są w 90 % ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków Gminy Miasto Szczecin w wysokości 10% tych kosztów.

W 2022 roku dofinansowanie ze środków Gminy Miasto Szczecin wyniosło 345.280,00 zł, z kolei w 202 roku 393.280,00 zł.

5.6. Inne działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

5.6.1. Aktywny Samorząd, SAM „Samodzielność-Aktywność-Mobilność”

Widząc potrzebę podjęcia działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich integracji społecznej Gmina Miasto Szczecin w roku 2012 przystąpiła do realizacji pilotażowego programu p.n. „Aktywny Samorząd”.

Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za realizację programu w Gminie Miasto Szczecin jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

Program „Aktywny Samorząd” jest ważnym krokiem w kierunku stworzenia optymalnego modelu polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami.

Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe ich funkcjonowanie. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Program „Aktywny Samorząd” jest programem pilotażowym i co roku podlega zmianom. W 2022 i 2023 r. zakres programu obejmował między innymi dofinansowanie do uzyskania prawa jazdy, wózka inwalidzkiego elektrycznego czy protez kończyn dolnych lub górnych powyżej poziomu III. W ramach Modułu I największym zainteresowaniem wśród osób z niepełnosprawnościami cieszy się dofinansowanie związane z zakupem sprzętu komputerowego i/lub jego oprogramowania.

Tabela poniżej przedstawia szczegółowe rodzaje zadań dofinansowanych w ostatnim okresie.

Na realizację programu „Aktywny Samorząd” były przeznaczone środki w wysokości:

- w roku 2022 – 1.773.603,99 zł,
- w roku 2023 – 2.259.732,91 zł.
-

Program „Samodzielność - Aktywność - Mobilność” – stan realizacji zadań na dzień 31.12.2023 r.

DOSTĘPNE MIESZKANIE

Celem Programu „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Dostępne mieszkanie jest wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych, jako podstawy samodzielnego realizowania planów zawodowych i społecznych.

Dofinansowanie dotyczy dopłaty do zakupu lub zamiany mieszkania pozbawionego barier architektonicznych, znajdującego się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku, aż do poziomu zero przed budynkiem.

Program realizowany będzie w latach 2022-2025.

Zawieranie umów z beneficjentami odbywać się będzie do dnia 31.12.2024 r., jednak nie dłużej niż do wyczerpania budżetu Programu.

Tabela 15 Realizacja Program „Samodzielność-Aktywność -Mobilność – Dostępne mieszkanie

L.p.	Rodzaj zadania	Plan 2023	Środki finansowe otrzymane z PFRON
1.	Realizacja programu	472 415,47	472 415,47
2.	Obsługa realizacji programu	23 620,77	23 620,77
3.	Ogółem	496 036,24	496 036,24

MIESZKANIE DLA ABSOLWENTA

Celem Programu „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mieszkanie dla absolwenta jest wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności.

Dofinansowanie dotyczy wszystkich kosztów wymienionych w umowie najmu ponoszonych przez osobę z niepełnosprawnością. Zawieranie umów odbywać się będzie bezterminowo., jednak nie dłużej niż do wyczerpania budżetu Programu.

Tabela 16 Realizacja Program „Samodzielność-Aktywność -Mobilność -Mieszkanie dla Absolwenta”

L.p.	Rodzaj Zadania	Plan 2022	Środki finansowe otrzymane z PFRON
1.	Realizacja programu	607 391,46	607 391,46
2.	Obsługa realizacji programu	30 369,57	30 369,57
3.	Ogółem	637 761,03	637 761,03

Na dzień 31 grudnia 2022 roku założono jeden wniosek, który został zweryfikowany formalnie negatywnie, ponieważ nie spełniono warunków programu.

5.6.2. Program Wyrównywania Różnic Między Regionami

Program Wyrównywania Różnic Między Regionami finansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie. Do celów operacyjnych można zaliczyć:

- przystosowanie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez gminy, towarzystwa budownictwa społecznego, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe zapewniające dostępność do lokali mieszkalnych osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących te budynki (obszar A);
- zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w urzędach, placówkach edukacyjnych oraz środowiskowych domach samopomocy (obszar B);
- zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami w nowotworzonych spółdzielniach socjalnych osób prawnych (obszar C);
- zmniejszenie barier transportowych, które napotykają osoby z niepełnosprawnościami (obszar D);
- zwiększenie możliwości uzyskania wsparcia dla projektów gmin i powiatów oraz organizacji pozarządowych dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób z niepełnosprawnościami (obszar E);
- zwiększenie dostępności warsztatów terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami na terenach powiatów pozbawionych tych placówek oraz

przeciwdziałanie degradacji infrastruktury warsztatów terapii zajęciowej na terenach powiatów, gdzie te placówki funkcjonują (obszar F);

- zwiększenie aktywności samorządów powiatowych w działaniach dotyczących aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami (obszar G).

Obszary programu, które były realizowane w Gminie Miasto Szczecin w latach 2022-2024:

- obszar B – likwidacja barier w urzędów, placówek edukacyjnych oraz środowiskowych domów samopomocy;

Realizator: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie;

- obszar D – likwidacja barier transportowych;

Realizator: Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Szczecinie oraz Sekcja ds. Obsługi Komunikacyjnej Osób z Niepełnosprawnością w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

5.6.3. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Szczecinie - nowa forma wsparcia

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Szczecinie (Centrum) stanowi uzupełnienie funkcjonującego w Szczecinie systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, ich rodzin i wpisuje się w zasady koncepcji niezależnego życia oraz tworzenia warunków dla indywidualnego rozwoju i adekwatnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami we wszystkich obszarach życia społecznego, jakimi kieruje się Gmina Miasto Szczecin realizując działania na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnościami.

Centrum powstało w ramach programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Centra opiekuńczo-mieszkalne” Moduł I. Na jego realizację Gmina Miasto Szczecin otrzymała środki finansowe w wysokości ponad 2,7 mln zł. Pozostałe środki finansowe w kwocie ponad 6,5 mln zł na utworzenie Centrum pochodziły z budżetu Gminy Miasto Szczecin.

Centrum świadczy usługi zamieszkania w ramach pobytu całodobowego dla 20 osób posiadających znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, w tym miejsca w formie pobytu całodobowego czasowego (tzw. opieki wytchnieniowej).

- Przedmiotem działalności Centrum oprócz zapewnienia usług zamieszkania w ramach pobytu całodobowego jest zapewnienie:

- usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych adekwatnych do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia uczestników przy zachowaniu wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa;
- pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, w tym poprawy ich społecznego funkcjonowania, jakości życia, zwiększenia zaradności życiowej.

Pobyt w Centrum jest odpłatny. Odpłatność wyliczana jest indywidualnie w oparciu o sytuację życiową, dochodową i materialną każdego z uczestników. Osoby nieprzekraczające kryterium dochodowego wynikającego z ustawy o pomocy społecznej nie ponoszą odpłatności za pobyt w Centrum.

5.6.4. Usługi asystenckie

W celu poprawy jakości życia osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności i umożliwienia im udziału w życiu społecznym i zawodowym, a także w życiu społeczności lokalnej realizowane jest zadanie zapewnienia usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością. Dzięki pomocy asystenta możliwe jest ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osób z niepełnosprawnościami do podejmowania aktywności i umożliwienie realizowania prawa do niezależnego życia.

Usługi asystenta są dostosowane do potrzeb osoby z niepełnosprawnością i polegają na udzielaniu bezpośredniej pomocy podczas:

- wykonywania czynności dnia codziennego,
- załatwiania spraw bieżących, takich jak: zakupy; wyjście, powrót oraz/lub dojazd w wybrane miejsce, np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, miejsca kultury religijnej, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne,
- uczestnictwa w rehabilitacji, w wydarzeniach sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych itp.

Usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością realizowane są przez organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Miasto Szczecin (GMS) oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie. W latach 2022 – 2023 Gmina Miasto Szczecin przekazała na realizację przedmiotowego zadania środki finansowe w wysokości 590 000,00 zł brutto. Wsparciem objęto łącznie 385 osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto od 2020 roku Gmina Miasto Szczecin przystąpiła do realizacji programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. Biorąc pod uwagę, że działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Miasto Szczecin opierała się, między innymi,

na zasadach współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, a realizacja zadań publicznych służyła zaspokajaniu indywidualnych i społecznych potrzeb mieszkańców oraz podnoszeniu ich poziomu życia, a tym samym pozwalała na efektywniejsze i skuteczniejsze ich realizowanie, zdecydowano się na zlecenie realizacji zadania Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej organizacjom pozarządowym działającym na rzecz osób z niepełnosprawnościami z uwagi na posiadanie przez organizacje bogatego i wieloletniego doświadczenia w działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz wykwalifikowanej kadry. Do realizacji zadania od 2023 roku włączony został Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

Łączna kwota środków wykorzystana na realizację Programu w latach 2022-2023 wyniosła 3 254 349,79 zł. Wsparciem objęto łącznie 212 osób z niepełnosprawnościami, w tym 172 osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo równoważnym oraz 28 osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo równoważnym oraz 12 dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

5.6.5. Opieka wytchnieniowa

W latach 2019, 2021 i od 2023 r. Gmina Miasto Szczecin realizuje program „Opieka wytchnieniowa” finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w tym zakresie. Usługa opieki wytchnieniowej ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami, poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki mogły dysponować czasem, który mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Usługa opieki wytchnieniowej służyła również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie mogli wykonywać swoich obowiązków.

Przedmiotowe zadanie realizowały dwie jednostki organizacyjne Gminy Miasto Szczecin, tj. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie oraz Środowiskowy Dom Samopomocy. W roku 2023 włączono w działania organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami z uwagi na posiadanie przez organizacje bogatego i wieloletniego doświadczenia w działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz wykwalifikowanej kadry.

Łączna kwota środków wykorzystana na realizację Programu w roku 2023 wyniosła 457 461,35 zł. Z usług opieki wytchnieniowej skorzystało łącznie 60 osób z niepełnosprawnościami (w tym 8 dzieci). Usługa realizowana była w formie pobytu dziennego i pobytu całodobowego.

5.7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Znaczącą rolę we wspieraniu osób z niepełnosprawnościami mają organizacje pozarządowe prowadzące statutową działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Działalność organizacji pozarządowych stanowi cenny element uzupełniający i wspierający wszelkie działania podejmowane na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Dla samorządu terytorialnego sektor pozarządowy jest partnerem co najmniej w trzech płaszczyznach:

- reprezentuje społeczność lokalną, wyraża jej potrzeby i oczekiwania,
- świadczy pomoc bezpośrednią na rzecz społeczności lokalnej,
- wprowadza nowe, często alternatywne sposoby działania.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, iż działalność organizacji pozarządowych winna być wspierana, integrowana i koordynowana przez samorząd terytorialny.

Najczęściej spotykane formy wsparcia osób z niepełnosprawnościami to wsparcie asystentów osobistych, rehabilitacja, wyjazdy i imprezy integracyjne osób z niepełnosprawnościami, turnusy rehabilitacyjne z zakresu rehabilitacji społecznej, porady prawne i porady z zakresu pomocy społecznej, usługi terapeutyczne.

Organizacje pozarządowe biorą czynny udział w Otwartych Konkursach Ofert ogłaszanych przez Prezydenta Miasta Szczecin na zadań publicznych tj.:

- Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej (finansowany z GMS);
- Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej (finansowany z Funduszu Solidarnościowego);

- Zapewnienie rehabilitacji i prowadzenie różnych form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin;
- Organizowanie i rozwijanie różnorodnych form wsparcia oraz działań o charakterze aktywizującym i integracyjnym na rzecz osób z niepełnosprawnościami;
- Wspieranie osób z niepełnosprawnością intelektualną poprzez dofinansowanie miejsc w mieszkaniu chronionym;
- Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy (ŚDS) dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Do organizacji działających na terenie Gminy Miasta Szczecin na rzecz osób z niepełnosprawnościami należą między innymi:

- Fundacja Aktywnej Rehabilitacji Region Zachodniopomorski;
- Fundacja Harmonia;
- Fundacja Możesz;
- Fundacja Niezależnego Życia Osób Niepełnosprawnych HUSSAR;
- Fundacja Pomocy Chorym na Zanik Mięśni;
- Fundacja Promocja Zdrowia;
- Fundacja Szansa dla Niewidomych;
- Fundacja VELO Horyzonty Możliwości
- Klub Sportowy Inwalidów „START”;
- Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Szczecinie;
- Olimpiady Specjalne Polska Oddział Regionalny Zachodniopomorskie;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów;
- Polski Związek Głuchych Oddział Zachodniopomorski;
- Polski Związek Niewidomych Okręg Zachodniopomorski;
- Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Szczecinie;
- Polskie Towarzystwo Stomijne;
- Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego Oddział Wojewódzki w Szczecinie;
- Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział Wojewódzki w Szczecinie;
- Stowarzyszenie Amazonek „AGATA”;
- Stowarzyszenie JesteśMy;
- Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelektualnie „Prawobrzeże
- Stowarzyszenie Na Rzecz Wsparcia Osób z Autyzmem i Pokrewnymi Zaburzeniami Psychicznymi „A To My”;
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo "Tęcza”;

- Stowarzyszenie Pomocy w Rozwoju Społecznym i Zawodowym Osób Niepełnosprawnych;
- Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci z Zespołem Downa "Iskierka";
- Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Mniejszych Szans Więź w Szczecinie;
- Stowarzyszenie SYNERGIA;
- Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku;
- Stowarzyszenie Walki z Rakiem Płuca Oddział Szczecin;
- Stowarzyszenie Wspierające Rozwój i Rehabilitację Osób Niepełnosprawnych;
- Szczecin”;
- Szczecińskie Stowarzyszenie „Złoty Wiek”;
- Szczecińskie Stowarzyszenie Pomocy Autystom;
- Szczecińskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Parkinsona;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny w Szczecinie;
- Uczniowski Klub Sportowy "Iskierka".

5.8. Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami

Zadania z zakresu poprawy zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami realizowane są w Gminie Miasto Szczecin przede wszystkim przez Koordynatora ds. dostępności w Urzędzie Miasta Szczecin, który został powołany w dniu 22 września 2020 roku. Koordynator realizuje działania opisane w ustawach regulujących kwestie dostępności a także autorskie działania realizowane w Gminie Miasto Szczecin. Podejmowane od 2020 roku działania służą zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno – komunikacyjnej w Urzędzie Miasta Szczecin oraz jednostkach organizacyjnych Gminy Miasto Szczecin. Miasto Szczecin już na początku 2020 roku powołało w każdej z jednostek osobę odpowiedzialną za dostępność. Każda z jednostek przygotowała plany działań na rzecz poprawy zapewnienia dostępności. Ww. podmioty prócz działań wynikających z obowiązków ustawowych realizowały działania własne, w tym skutecznie zabiegały o dofinansowanie działań służących poprawie zapewnienia dostępności. Koordynator ds. dostępności w Urzędzie Miasta Szczecin szkoli, wspiera w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych, wydaje newsletter dostępnościowy dla jednostek a także wspiera w zakresie oceny zapewnienia dostępności. Prowadzi także działania wspierające szczecińskie organizacje pozarządowe. W kolejnych latach działania te będą kontynuowane.

5.8.1. Dostępność do sportu

Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji w Szczecinie jest jednostką budżetową, której jednym z zadań statutowych jest zarządzanie w imieniu Gminy Miasto Szczecin gminnymi obiektami sportowymi. Z obiektów tych korzystają m.in. Klub Sportowy Inwalidów START, Szczeciński Klub Sportowy Głuchych KORONA czy Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Szczecinie, które na co dzień organizują zajęcia dla osób z niepełnosprawnościami.

Jednostka podejmuje działania mające na celu ułatwienie klubom korzystanie z zarządzanych obiektów sportowych.

Na terenie miasta Szczecin 11 obiektów sportowych (baza liczy 25 obiektów sportowych) będących w zarządzie i administrowaniu Miejskiego Ośrodka Sportu Rekreacji i Rehabilitacji w Szczecinie zostało dostosowanych w zakresie infrastruktury architektonicznej do potrzeb osób z dysfunkcją narządu ruchu, wzroku w szczególności w zakresie miejsc parkingowych, podjazdów dla wózków, szerokich wejść, toalet, przycisków ze znakami alfabetu Braille'a.

Wykaz obiektów sportowych przystosowanych dla osób z niepełnosprawnościami:

- Hala Widowiskowo-Sportowa (Obiekt w zarządzaniu spółki Żegluga Szczecińska Turystyka Wydarzenia Sp. z o. o.), ul. W. Szafera 3,5,7;
- Zespół obiektów „Szczeciński Dom Sportu” ul. Wąska 16;
- Obiekt Sportowy Stadion Arkonii, ul. Arkońska 1;
- Kompleks Sportowo-Rekreacyjny, ul. Wł. Nehringa 69;
- Boisko sportowe z zapleczem, ul. Pawia 1;
- Obiekt Sportowy Bukowe, ul. Pomarańczowa 31;
- Obiekt Sportowy Skolwin, ul. Stołczyńska 104;
- Miejski Stadion Lekkoatletyczny im. Wiesława Maniaka, ul. Litewska 20;
- Obiekt Sportowy Załom, Osiedle Kasztanowe 100;
- Miejski Obiekt Sportowy przy ul. Kresowej 42;
- Stadion Miejski im. F. Krygiera, ul. Mieczysława Karłowicza 28.

Pozostałe obiekty, nie licząc wyznaczonych miejsc parkingowych, nie są dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami, jednakże w miarę możliwości podejmowane są działania w celu poprawy zapewnienia dostępności.

5.8.2. Dostępność do kultury

Ważnym elementem w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami jest dostęp do ośrodków kultury i możliwość korzystania z ich oferty.

Na terenie miasta Szczecin 17 ośrodków kultury zostało dostosowanych w zakresie infrastruktury architektonicznej do potrzeb osób z dysfunkcją narządu ruchu, słuchu, wzroku w szczególności w zakresie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami, podjazdów dla wózków, szerokich wejść, toalet, tłumaczenia większości wydarzeń na PJM oraz stosowania audiodeskrypcji, schodolazów, wind.

Obiekty kultury dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami :

- Trafostacja Sztuki w Szczecinie;
- Teatr Lalek „Pleciuga” w Szczecinie;
- Muzeum Techniki i Komunikacji - Zajezdnia Sztuki w Szczecinie;
- Filie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie nr 4, 7, 14, 18, 36, 43,46, 48, 54, 55.
- Szczecińska Agencja Artystyczna (Teatr Letni; Różany Ogród Sztuki);
- Filharmonia im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie;
- Dom Kultury Krzemień;
- Willa Lentza;

Pozostałe obiekty, nie licząc wyznaczonych miejsc parkingowych, nie są dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami, jednakże w miarę możliwości podejmowane są działania w celu poprawy zapewnienia dostępności.

5.8.3. Kształcenie, wychowanie i opieka nad dziećmi z niepełnosprawnościami

Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży na wszystkich poziomach edukacyjnych odbywa się w oparciu o obowiązujące przepisy prawa oświatowego.

Wg stanu na 31 grudnia 2023 r.:

- liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych w Szczecinie (publicznych i niepublicznych) wyniosła 75 726, w tym liczba dzieci z niepełnosprawnościami: 3 805;
- liczba oddziałów integracyjnych w placówkach oświatowych: 141;

Stan dostosowania placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela:

Tabela 17 Dostosowanie placówek oświaty do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

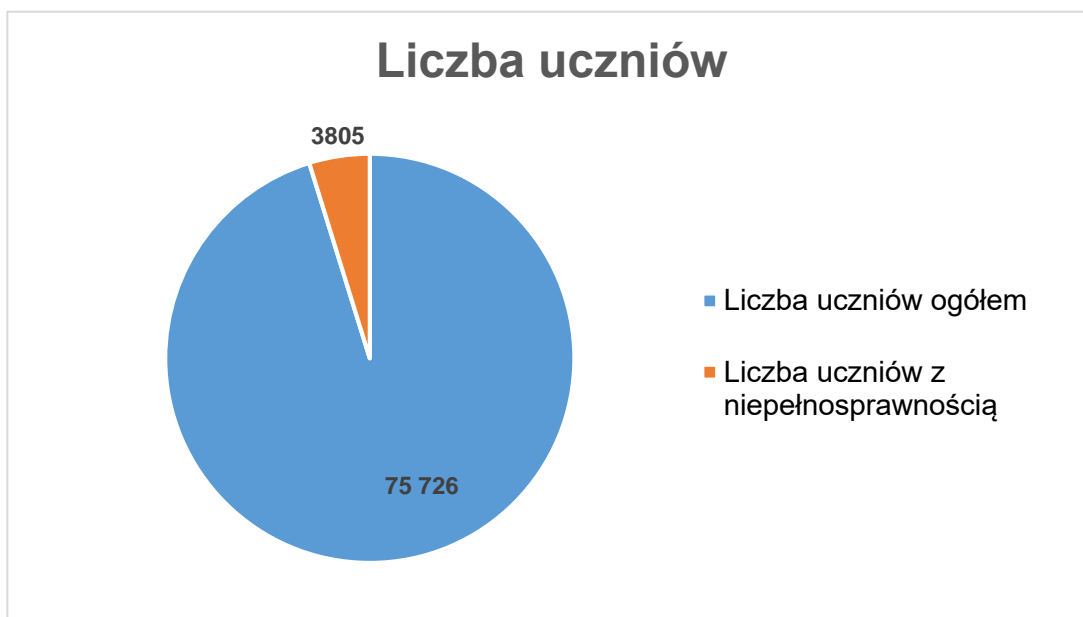
Rodzaj placówki oświatowej (budynek)	Podjazd	Winda	Platforma przyschodowa	Schodolaz lub inne urządzenie umożliwiające pokonanie różnicy	Brak barier dla osób z niepełnosprawnością ruchową
Przedszkola	15	1	1	2	13
Szkoły podstawowe	17	9	4	12	8
Licea i technika	4	1	0	5	1
Zespoły Szkół	5	4	3	1	2
Szkoły specjalne i inne placówki nauczania specjalnego	3	1	1	1	1
Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	2	1	0	0	1
Placówki pozaszkolne	1	0	0	1	1
Razem	47	17	9	22	27

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin

Powyższe zestawienie obejmuje 147 jednostek oświatowych rozmieszczonych w 160 budynkach na terenie miasta Szczecin.

Jak wynika z powyższych danych 47 budynków posiada podjazdy lub wejścia bezprogowe, co przy ogólnej liczbie siedzib placówek oświatowych stanowi 29,37%, 17 budynków posiada windę, co daje 10,62 % wszystkich budynków, w których znajdują się placówki oświatowe, w 9 budynkach są zamontowane platformy przyschodowe (5,62%), 17 jednostek posiada 22 schodolazy lub inne urządzenia umożliwiające pokonanie różnicy poziomów (11,56%); w 27 budynkach osoby z niepełnosprawnościami mogą poruszać się bez barier, co stanowi 16,87% ogółu budynków, w których znajdują się placówki oświatowe.

Rysunek 1 Liczba uczniów w roku szkolnym 2023/2024, w tym dzieci

5.8.4. Transport osób z niepełnosprawnościami

Zgodnie z regulaminem przewozu osób i rzeczy środkami lokalnego transportu drogowego organizowanego przez Gminę Miasto Szczecin – Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego zobowiązuje operatorów lub przewoźników do wyposażenia wszystkich pojazdów m.in. w zestaw tablic informacyjnych o linii na której pojazd pracuje (przód pojazdu: numer linii, punkt docelowy oraz przystanki krańcowe; bok pojazdu: nr linii w tym tablicę z numerem widocznym dla osób z niepełnosprawnościami oraz punkt docelowy lub przystanki krańcowe; za pomocą piktogramów wyznaczyć we wszystkich pojazdach specjalnie oznakowane miejsca dla osób z niepełnosprawnościami, są to m.in.:

- oznaczone miejsca do siedzenia (najniższy poziom autobusu), wyznaczone miejsca dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich z odpowiednimi pasami zabezpieczającymi wózek przed niekontrolowanym przesunięciem;
- przyklęk umożliwiający obniżenie podłogi na przystanku do poziomu przystanku i ułatwiający tym samym wsiadanie i wysiadanie (większy komfort wymiany pasażerów);
- urządzenia audiowizualne zapowiadające czy też pokazujące następny przystanek i czas przejazdu do kolejnych przystanków znajdujących się na trasie linii;
- przyciski do otwierania drzwi.

Tabela 18 Tabor autobusowy komunikacji miejskiej w Szczecinie dostosowany dla osób z niepełnosprawnościami 2022-2023

Komunikacja autobusowa	2022	2023
Liczba kursów z dnia powszedniego	6 402	6 094
Stan inwentarzowy operatorów	349	337
Liczba autobusów niskopodłogowych	238	243

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie za lata 2022-2023

Powyższe dane obrazują, w roku 2023 wzrosła liczba autobusów niskopodłogowych w porównaniu do roku poprzedniego.

Liczba taboru tramwajowego wyposażonego w niskie podłogi utrzymuje się na tym samym poziomie.

Tabela 19 Tabor tramwajowy komunikacji miejskiej w Szczecinie dostosowany dla osób z niepełnosprawnościami 2022-2023.

Komunikacja tramwajowa	2022	2023
Liczba kursów z dnia powszedniego	1 833	1 736
Liczba wszystkich tramwajów	138	104
Liczba tramwajów niskopodłogowych	28	28
Liczba tramwajów częściowo niskopodłogowych w ruchu	4	6

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie za lata 2022-2023.

ZDiTM na dzień 28.04.2022 r. wskazał, że zainstalowane są 424 zestawy wewnętrznej informacji głosowej w autobusach i tramwajach. Na przystankach komunikacji miejskiej zainstalowanych jest 138 tablic z rozkładami jazdy wyposażonych w przyciski do informacji głosowej. Ponadto ZDiTM przekazał dla osób niedowidzących 100 pilotów do aktywacji zdalnej tablic z informacją głosową.

Istotnym elementem komunikacji dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami jest funkcjonująca od 2001 roku w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie Sekcja Obsługi Komunikacyjnej Osób Niepełnosprawnych (od 1 stycznia 2022 r. Sekcja ds. Obsługi Komunikacyjnej Osób z Niepełnosprawnością), z siedzibą przy ul. Strzałowskiej 9.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. SOKON dysponował 15 samochodami dostosowanymi do przewozu osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Zasady świadczenia usług przewozowych dla osób z niepełnosprawnościami reguluje Uchwała Rady Miasta nr XXXVI/1003/22 z dnia 25 stycznia 2022 r.

W celu zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami mieszkających w Szczecinie, które nie są w stanie korzystać z komunikacji miejskiej, zorganizowane zostały nieodpłatne usługi przewozowe świadczone przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

Do korzystania z usług przewozowych uprawnione są osoby z niepełnosprawnościami, zamieszkałe na terenie miasta Szczecin posiadające ważne orzeczenie:

- o zaliczeniu do jednej z grup inwalidzkich wydane przez Komisję ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia,
- o niezdolności do pracy wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- o stopniu niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- o niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- inne odpowiednie orzeczenia stwierdzające niepełnosprawność, wydawane przed 01.01.1998 r. przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministerstwo Obrony Narodowej lub Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Usługi przewozowe realizowane są pod warunkiem dostępności pojazdów realizujących w pierwszej kolejności usługi przewozowe dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami realizujących obowiązek szkolny, dowożonych do i z placówek oświatowych najbliższych miejscu ich zamieszkania, wskazanych przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin. Transport pozostałych osób z niepełnosprawnościami realizowany jest w miarę posiadanych przez SOKON możliwości przewozowych. Usługi przewozowe realizowane są na podstawie zgłoszeń telefonicznych, pisemnych, osobistych do właściwej komórki organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie, wskazanej na stronie internetowej Ośrodka.

W 2022 r. łączna liczba przewiezionych przez SOKON osób z niepełnosprawnościami wyniosła 39 656, z tego 50,79% stanowiły dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami. Z kolei w roku 2023 procent przewiezionych dzieci i młodzieży do szkół kształtował się na poziomie 63,94% wszystkich przewiezionych osób z niepełnosprawnościami. Na przestrzeni lat zauważalny jest wzrost potrzeb w zakresie dostępności do usług przewozowych dla niepełnosprawnych mieszkańców i mieszkanki miasta.

Tabela 20 Transport osób z niepełnosprawnościami w latach 2022-2023 (Sekcja Obsługi Komunikacyjnej Osób z Niepełnosprawnością)

Przewozy SOKON	Ogólna liczba osób przewożonych	Liczba dzieci przewożonych do szkół	Liczba osób przewożonych w ramach zamówień na telefon	Liczba opiekunów przewożonych osób z niepełnosprawnością
2022	39 656*	20 142	11 925	5 509
2023	29 988	19 175	6 323	4 490

- *w tym 2 080 osób: przewozy abonamentowe do 11.02.2022 r.
- Źródło: dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie za lata 2022-2023

5.8.5. Mieszkalnictwo dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami na terenie miasta Szczecin

Zakres rozszerzenia oferty lokalowej mieszkań dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w latach 2022-2023 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 21 Liczba lokali mieszkalnych dostosowanych do potrzeb osób

ROK	Liczba lokali mieszkalnych stanowiących własność		
	ZBiLK	STBS	
		Własność Spółki	Własność Gminy
2022	20	113	3
2023	20	115	3

z niepełnosprawnościami na ostatni dzień roku

Źródło: dane ZBiLK w Szczecinie oraz STBS za lata 2022-2023

Analizując sytuację mieszkalnictwa przystosowanego do osób z niepełnosprawnościami na terenie miasta Szczecin należy zauważyć niewielki wzrost w liczbie tego rodzaju mieszkań w zasobach Gminy Miasto Szczecin w porównaniu z latami wcześniejszymi, kiedy takich mieszkań nie było. Wiąże się z tym również, w sytuacji pojawienia się niepełnosprawności, brak możliwości zamiany mieszkania już posiadanego na mieszkanie dostosowane dla osoby z niepełnosprawnością.

6. Cele, działania, wskaźniki Programu

Szczegółowy opis celów, działań, wykaz realizatorów i nakładów pochodzących z różnych źródeł na działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami zostało poprzedzone diagnozą sytuacji osób z niepełnosprawnościami w Szczecinie, ewaluacją działań realizowanych w dotychczasowym Programie i analizą aktualnych rozwiązań ustawowych.

Poniższe zestawienie celów i działań odnosi się do zidentyfikowanych potrzeb i oczekiwań, jak również ma wpływ na poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami.

Dla poszczególnych działań zaproponowano wskaźniki ich realizacji, wartości wskaźników ustalone dla poszczególnych działań w trakcie realizacji Programu.

Tabela 22 Cele, działania, wskaźniki realizacji działań, realizatorzy

Lp.	Cel operacyjny	Działania	Wskaźniki realizacji działań	Realizatorzy
1	Kształtowanie świadomości społecznej na temat niepełnosprawności, zmiana postaw wobec niepełnosprawności	zmiana postaw wobec niepełnosprawności, kształtowanie postaw na sprzyjające integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami	- liczba kampanii promocyjnych, - liczba wydarzeń o charakterze integracyjnym, - liczba zawartych umów na dofinansowanie działań o charakterze integracyjnym - liczba szkoleń realizowanych dla NGO poświęconych poprawie warunków dostępności	- MOPR - WSS - NGO - OZ PFRON - KD
		kampanie i akcje informacyjne dla pracodawców dotyczące możliwości zatrudniania osób z niepełnosprawnościami	- liczba kampanii i akcji informacyjnych	- WSS - NGO - WOŚ - ROPS - PUP - OZ PFRON
2	Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami na wszystkich poziomach edukacyjnych	dostosowanie profiliów kształcenia osób z niepełnosprawnościami do potrzeb rynku pracy	- wykaz zmian w zakresie propozycji profiliów kształcenia	- WOŚ - NGO
		podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób z niepełnosprawnościami	- wysokość dofinansowania kosztów w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym - liczba osób, którym przyznano dofinansowanie	- MOPR

		poprzez dofinansowanie kosztów w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym		
		podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej w placówkach oświatowych kształcących dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami	- liczba przeszkolonej kadry	- WOŚ
		likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowych	- liczba inwestycji w placówkach oświatowych	- BliRO
3	Usuwanie barier w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami w środowisku	konsultowanie rozwiązań architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami (opiniowanie koncepcji oraz konsultowanie projektów inwestycji, modernizacji i	- liczba wydanych opinii	- Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych - KD

		remontów)		
		realizacja w obiektach użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej rozwiązań przyjaznych osobom z niepełnosprawnościami	liczba obiektów i przestrzeni przyjaznych dla osób z niepełnosprawnościami	- KD
		likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania	- liczba dostosowanych mieszkań	- STBS - ZBiLK - MOPR
		budowa nowych lokali mieszkalnych dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami	- liczba nowo wybudowanych lokali mieszkalnych	- STBS
4	Rozwój usług społecznych wspierających niezależne życie osób z niepełnosprawnościami	upowszechnianie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami poprzez pomoc asystentów osobistych osób z niepełnosprawnościami	- liczba asystentów osób z niepełnosprawnościami, - liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z takiego wsparcia	- WSS - MOPR - NGO

	zapewnienie usług mieszkalnictwa wspomaganego (krótko i długoterminowego)	<ul style="list-style-type: none"> - liczba miejsc w mieszkaniach wspomaganych - liczba osób korzystających z mieszkań wspomaganych - liczba miejsc w mieszkaniach treningowych - liczba osób korzystających z mieszkań treningowych - liczba miejsc w Centrum opiekuńczo-Mieszkalnym - liczba osób korzystających z Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnego 	<ul style="list-style-type: none"> - WSS - MOPR - COM - NGO - ŚDS
	pomoc psychologiczna/terapeutyczna dla osób z niepełnosprawnościami w walce z wykluczeniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - liczba porad psychologicznych/terapeutycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - MOPR - NGO
	zapewnienie usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami oraz wdrożenie rozwiązań w zakresie zwiększenia dostępności usług	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z usług transportowych - liczba zleceń transportowych - liczba tramwajów i autobusów dostosowanych do transportu osób z niepełnosprawnościami 	<ul style="list-style-type: none"> - WSS - WOŚ - MOPR - NGO - ZDiTM - WOŚ

		transportowych dla osób z niepełnosprawnościami		
5	Poprawa dostępu i rozszerzenie zakresu informacji dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin	dostosowanie stron internetowych do różnego rodzaju niepełnosprawności	- liczba dostępnych stron internetowych; - liczba aplikacji mobilnych	- KD
		promowanie wśród osób z niepełnosprawnościami Systemu Obsługi Wsparcia do obsługi elektronicznej wniosków na dofinansowanie ze środków PFRON	- liczba osób korzystających z SOW	- MOPR - OZ PFRON
		promocja rejestracji osób z niepełnosprawnościami jako poszukujących zatrudnienia	- liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych jako poszukujące pracy	- PUP
6	Wsparcie rodzin osób z niepełnosprawnościami w sprawowaniu opieki	zapewnienie usług opieki wytchnieniowej całodobowej krótkookresowej i dziennej	- liczba rodzin korzystających z usług opieki wytchnieniowej dziennej - liczba rodzin korzystających z usług opieki wytchnieniowej całodobowej, krótkookresowej	- MOPR - WSS - NGO - DPS - COM
		intensyfikacja i koordynacja wsparcia dla opiekunów	- liczba osób, które wzięły udział w poradnictwie, szkoleniach	- MOPR - WSS

		faktycznych osób z niepełnosprawnościami poprzez poradnictwo i szkolenia	- liczba zrealizowanych form wsparcia	- NGO - ŚDS - OWDMiD
7	Podejmowanie inicjatyw służących poprawie rozwiązań prawnych w zakresie tematyki osób z niepełnosprawnościami oraz rozpoznania sytuacji osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin na terenie miasta Szczecin	- uczestniczenie w procesie zmian (dyskusje, konsultacje, uczestnictwo w zespołach etc.) przepisów prawa dotyczących osób z niepełnosprawnościami	- liczba podjętych inicjatyw przez NGO - liczba zajętych stanowisk - liczba analiz projektów aktów prawnych trafiających do konsultacji społecznych	- WSS - MOPR - NGO - PUP - KD
		- opracowanie diagnozy sytuacji osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin na terenie miasta Szczecin	- liczba opracowanych diagnoz	

7. Zakładane rezultaty Programu w perspektywie czasowej

Działania zidentyfikowane w Programie przyczynią się do:

- diagnozy problemów osób z niepełnosprawnościami, ich opiekunów i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich monitoringiem;
- przeciwdziałania dyskryminacji oraz przestrzegania praw osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia dostępu osobom z niepełnosprawnościami do obiektów infrastruktury miejskiej;
- zapewnienia dostępu osobom z niepełnosprawnościami do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- wzrostu liczby osób z niepełnosprawnościami objętych instrumentami aktywizacji zawodowej;
- rozszerzenia zakresu usług dla osób z niepełnosprawnościami, poprawy dostępności do usług dedykowanych tym osobom i ich opiekunom;
- wyrównania szans osób z niepełnosprawnościami na wszystkich poziomach edukacyjnych;
- poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami;
- poprawy dostępu do informacji i stałej aktualizacji wiedzy o oferowanych usługach skierowanych do osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, w tym o charakterze specjalistycznym, z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- poprawy systemu wsparcia rodzin i osób z niepełnosprawnościami.

8. Rekomendacje na lata 2025 – 2028

Wyzwania na kolejne lata, przed którymi stoją podmioty zaangażowane w pracę ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami to przede wszystkim:

- zapobieganie utrwalaniu się i poszerzaniu zjawisk wykluczenia społecznego osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów;
- zastosowanie instrumentów i narzędzi oddziaływania, tak aby osoby z niepełnosprawnościami miały większe możliwości w pokonywaniu barier uniemożliwiających prawidłowe funkcjonowanie w środowisku (bariery architektoniczne, w komunikowaniu się czy bariery techniczne);
- kontynuowanie przystosowania placówek oświatowych, kultury czy sportu do standardów dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami;

- budowanie sieci lokalnego wsparcia wszystkich publicznych służb oraz organizacji pozarządowych na rzecz środowisk osób z niepełnosprawnościami;
- podnoszenie kwalifikacji oraz możliwości zatrudnienia na otwartym rynku pracy osób z niepełnosprawnościami;
- kontynuowanie przystosowania taboru komunikacji miejskiej przystosowanego do potrzeb osób o szczególnych potrzebach;
- wyrównywanie szans oraz budowanie akceptacji społecznej i szacunku dla osób z niepełnosprawnościami na wszystkich poziomach edukacji.

9. Źródła finansowania Programu

Finansowanie działań przewidzianych do realizacji w okresie obowiązywania Programu zależeć będzie w dużym stopniu od możliwości pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych, w szczególności środków europejskich. Wpływ na koszty realizacji wybranych działań i ich pożądaną skalę mieć będą także zmiany w regulacjach ustawowych.

Obok kosztów zadań, które w klasyfikacji budżetowej są ściśle wyodrębnione i zidentyfikowane istnieją także te, których tak łatwo wyodrębnić nie można, bowiem w materiałach planistycznych i sprawozdawczych są one bardzo często ujmowane łącznie z innymi kosztami np. wspieranie efektywnych usług społecznych, poprawa dostępności transportowej miasta, polityka senioralna.

Część działań istotnych dla realizacji Programu finansowana jest z pominięciem budżetu Miasta, a dysponenci tych środków nie są organizacyjnie powiązani ze strukturami samorządu np. nakłady ponoszone ze środków PFRON czy NFZ.

Istnieje również zakres usług społecznych oferowanych osobom z niepełnosprawnościami odpłatnie przez podmioty o charakterze gospodarczym i podmioty III sektora w ramach odpłatnej działalności pożytku publicznego. Ich zakres i dostępność regulowane są głównie poprzez poziom zamożności korzystających i możliwości wspierania tych usług systemem ulg i dotacji.

Źródła finansowania:

- środki finansowe z budżetu Gminy Miasto Szczecin;
- środki finansowe pochodzące z Budżetu Państwa;
- środki finansowe UE;

- środki pochodzące z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- wkład własny NGO.

10. Sposób realizacji Programu

Po uchwaleniu przez Radę Miasta Szczecin uchwały w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2025 - 2028 zostanie on umieszczony na:

- stronie internetowej BIP UM;
- stronie internetowej MOPR.

Ponadto informacja o przyjęciu dokumentu i jego założeniach zostanie przekazana do:

- lokalnych mediów;
- realizatorów i partnerów Programu.

Jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin oraz Gminy Miasto Szczecin odpowiedzialne za poszczególne działania będą zobowiązane do:

- zaplanowania w swych budżetach zadaniowych środków na realizację zadań wskazanych w niniejszym dokumencie;
- przedstawiania rocznych sprawozdań uwzględniających wskaźniki mierzenia.

10.1. Monitoring i ewaluacja

10.1.1. Monitoring

Przewiduje się prowadzenie rocznego monitoringu działań ujętych w Programie w celu potwierdzenia ich skuteczności oraz wypracowania wniosków i priorytetów służących do projektowania przyszłych Programów. Proces monitoringu będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Programu. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Programie odnoszące się do poszczególnych działań. Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z danych statystycznych od Realizatorów Programu. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań.

10.1.2. Sposób ewaluacji

Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Programu i osiągniętych efektów, dokonywana na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

W procesie ewaluacji ocenie podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen oraz
- trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności zaproponowanych działań.

10.1.3. Narzędzia ewaluacji

W procesie ewaluacji zostaną wykorzystane następujące metody badawcze:

- ilościowe metody badawcze – zastosowanie metod pozwoli na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznania częstości występowania badanego zjawiska oraz określenia poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- jakościowe metody badawcze – zastosowanie metod pozwoli poznać oraz zrozumieć badane problemy. Dane jakościowe posłużą do właściwej interpretacji danych liczbowych.

Jednostką odpowiedzialną za ewaluację jest MOPR w Szczecinie przy współudziale Realizatorów Programu oraz innych podmiotów współpracujących. MOPR w Szczecinie po zakończeniu Programu sporządzi sprawozdanie z realizacji celów i zadań określonych w Programie, które następnie za pośrednictwem WSS UM Szczecin zostanie przedłożone Prezydentowi Miasta Szczecin oraz Radzie Miasta Szczecin.

10.2. Ocena ryzyka

Na etapie opracowywania Programu uwzględnione zostały postanowienia zarządzenia Nr 546/23 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie funkcjonowania kontroli zarządczej w Gminie Miasto Szczecin.

W Programie zostały określone cele i działania oraz wskaźniki realizacji działań oraz ich Realizatorzy.

Przyjęcie Programu do realizacji istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze pomocy osobom z niepełnosprawnościami. Bieżąca analiza pod kątem oceny ryzyka (wewnętrznego i zewnętrznego), przeprowadzana przez poszczególnych Realizatorów Programu będzie miała znaczący wpływ na prawidłowość realizacji działań określonych w Programie.

11. Zastosowane skróty

Tabela 23 Zastosowane w Programie skróty

Skrót	Nazwa jednostki organizacyjnej
DPS	Dom Pomocy Społecznej
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	Organizacje pozarządowe (<i>Non-Governmental Organizations</i>)
OZ PFRON	Oddział Zachodniopomorski - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
PZOON	Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności
SOKON	Sekcja ds. Obsługi Komunikacyjnej Osób z Niepełnosprawnością MOPR w Szczecinie
SRPS	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasto Szczecin do roku 2027
STBS	Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego
UM	Urząd Miasta Szczecin
WHO	Światowa Organizacja Zdrowia (<i>World Health Organization</i>)
WIM	Wydział Inwestycji Miejskich
WKUM	Wydział Kultury
WOŚ	Wydział Oświaty
WS	Wydział Sportu
WSS UM	Wydział Spraw Społecznych
ZBiLK	Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych
KD	Koordinator ds. dostępności w Urzędzie Miasta Szczecin
ZDiTM	Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
OWDMiD	Ośrodek Wsparcia Dzieci Młodzieży i Dorosłych
BiURO	Biuro Inwestycji i Remontów Oświatowych UM Szczecin

12. Spis tabel

Tabela 1 Spójność programu z założeniami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.....	6
Tabela 2 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności/o stopniu niepełnosprawności - w latach 2022-2023 wg przyczyny niepełnosprawności	14
Tabela 3 Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w latach 2022-2023	15
Tabela 4 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności/orzeczeń o stopniu niepełnosprawności - z podziałem na płeć w latach 2022-2023.....	15
Tabela 5 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności/orzeczeń o stopniu niepełnosprawności - z podziałem na wiek w latach 2022 - 2023	16
Tabela 6 Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na wykształcenie osób z niepełnosprawnościami w latach 2022-2023	16
Tabela 7 Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami w latach 2022-2023	17
Tabela 8 Liczba osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2023	18
Tabela 9 Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej - dane porównawcze 2022-2023.....	19
Tabela 10 Liczba osób uprawnionych do świadczeń wypłacanych tytułu niepełnosprawności przez Szczecińskie Centrum Świadczeń , wg stanu na 31.12.2023.....	25
Tabela 11 Liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych, jako bezrobotne i poszukujące pracy w latach 2022-2023.....	25
Tabela 12 Liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy w latach 2022-2023, które podjęły zatrudnienie	26
Tabela 13 Rodzaje pomocy udzielanej osobom z niepełnosprawnościami ze środków PFRON w latach 2022-2023	27
Tabela 14 Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami z podziałem na rodzaje dofinansowania, liczbę osób i kwotę w 2022 r. i w 2023 r.	29
Tabela 15 Realizacja Program „Samodzielność-Aktywność -Mobilność – Dostępne mieszkanie	32
Tabela 16 Realizacja Program „Samodzielność-Aktywność -Mobilność -Mieszkanie dla Absolwenta”	33
Tabela 17 Dostosowanie placówek oświaty do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	42

Tabela 18 Tabor autobusowy komunikacji miejskiej w Szczecinie dostosowany dla osób z niepełnosprawnościami 2022-2023	44
Tabela 19 Tabor tramwajowy komunikacji miejskiej w Szczecinie dostosowany dla osób z niepełnosprawnościami 2022-2023.	44
Tabela 20 Transport osób z niepełnosprawnościami w latach 2022-2023 (Sekcja Obsługi Komunikacyjnej Osób z Niepełnosprawnością)	46
Tabela 21 Liczba lokali mieszkalnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami na ostatni dzień roku	46
Tabela 22 Cele, działania, wskaźniki realizacji działań, realizatorzy	48
Tabela 23 Zastosowane w Programie skróty	58